

ЗЕЛЕНО ОСИГУРАЊЕ КАО НЕОПХОДНА КОМПОНЕНТА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА

Јасмина Глигоријевић¹ Милош Стојановић² Драган Димитријевић³ Горан Стојановић⁴ Соња Беџић⁵

Резиме: Снажни утицаји климатских промена кључна су претња одрживом развоју екосистема и глобалном здрављу, па се стога као императив данашњице намећу питања загађења ваздуха, расположивости и квалитета воде, деградације природног капитала и обрадивог земљишта, исхране, здравља и образовања. Индустрија осигурања има релевантну улогу у обезбеђивању одрживог развоја, и улогу приступу глобалном здрављу. Овај рад има циљ да укаже на области у којима индустрија осигурања има потенцијал да одговори изазовима савременог друштва и подржи одрживи развој ширењем понуде одрживих производа усклађене са инвестиционим потребама „зелене“ економије и оквирама глобалног здравља.

Кључне речи: одрживи развој, зелено осигурање, одрживи производи осигурања, глобално здравље

GREEN INSURANCE AS A NECESSARY COMPONENT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Abstract: The strong impacts of climate change are a key threat to sustainable ecosystem development and global health, so the issues of air pollution, water availability and quality, degradation of natural capital and arable land, nutrition, health and education are imperative today. The insurance industry has a relevant role to play in ensuring sustainable development, and a role in accessing global health. This paper aims to highlight areas where the insurance industry has the potential to meet the challenges of modern society and support sustainable development by expanding the range of sustainable products in line with the investment needs of the green economy and the global health framework.

Key words: sustainable development, green insurance, sustainable insurance products, global health

1. УВОД

Природни извори и здрава животна средина основ су за достигнућа и позитивне промене у свим сферама друштва. Термин одрживи развој значи побољшање квалитета живота, без нарушавања еколошке равнотеже и уз способност регенерације екосистема, када је максимално оптерећење животне средине. Уједињене нације су покренуле иницијативу Global Goals која представља амбициозан петнаестогодишњи план за одрживи развој планете. [1]

Ова кампања представља историјску прилику да окупи све државе света и појединце да заједнички предузму мере које ће довести до побољшања живота свих људи на свету. Постављено је 17 циљева који одређују глобални правац деловања у оквиру три димензије одрживог развоја: економски, друштвени и климатски. На Самиту одрживог развоја УН усвојена је ова амбициозна агенда од стране 193 чланице, а све државе и актери ће сарађивати заједно како би се овај план имплементирао. Циљ је да се до 2030. године: искорени сиромаштво и глад у свету, бори против неједнакости, води борба за праведно и инклузивно друштво, заштите људска права, заштити наша планета и њени ресурси, постигне одрживи и инклузивни економског развој и заједнички просперитет.

¹ Редовни професор, Факултет примењених наука, jasmina.gligorijevic@fpn.rs

² Доцент, Факултет примењених наука, Ниш, milos.s87@hotmail.com

³ Доцент, Факултет примењених наука, dragan.dimitrijevic@fpn.rs

⁴ Ванредни професор, Факултет примењених наука, Ниш, e-mail: goran.stojanovic@fpn.rs

⁵ Доцент, Факултет примењених наука, sonja.becic@fpn.rs

КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

38. Конференција одржавалаца Србије и 1. Конференције напредне технологије у функцији развоја привреде, Врњачка Бања, 01.06. – 03.06. 2022. године

Слика бр. 1, доступно на: <http://www.globalgoals.org/>

2. ОСИГУРАЊЕ КАО КОМПОНЕНТА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА

Оно што посебно привлачи пажњу научне јавности, када је сфера осигурања у питању јесте веза између осигурања и одрживог развоја. Када тумачимо везу између осигурања и еколошког развоја, ту долазимо до концепта зеленог осигурања. У основи зеленог осигурања је финансијска заштита која обухвата еколошке ризике. При спровођењу ове компоненте уједно се врши промоција одрживог развоја, па из тога произилази уска повезаност одрживог развоја и финансијске компоненте у заједничком напретку заштите животне средине и повећаног индустријског напретка. [2]

3. КАТЕГОРИЈЕ ЗЕЛЕНОГ ОСИГУРАЊА

Осигурање се као инструмент одрживог развоја бави питањима животне средине, укључујући климатске промене, загађење и уништавање животне средине. Да би овај вид осигурања био приступачан, ефикасан, прилагодљив и одржив неопходно је успоставити стабилан систем управљања ризиком у домену заштите животне средине. Укључујући у разматрање спектар ризика и могућности животне средине предложене су три категорије зеленог осигурања: [3]

1. одговорност у области животне средине
2. отпорност на ризике животне средине
3. одрживост животне средине

- Прва категорија „зеленог” осигурања је постала доступнија јавности, самим тим и примењивија, доношењем Директиве о одговорности у области заштите животне средине из 2004. године. На тај начин је могуће пружити финансијску заштиту у случају одговорности за штету нанету животној средини, јер се директно примењује принцип Директиве-„загађивач плаћа”. Директивом је регулисана еколошка одговорност као и превенција и ремедијација настале штете у животној средини.

КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

38. Конференција одржавалаца Србије и 1. Конференција напредне технологије у функцији развоја привреде, Врњачка Бања, 01.06. – 03.06. 2022. године

- Друга категорија „зеленог” осигурања пружа финансијску заштиту и повећава отпорност на ризике животне средине који се јављају у оквиру климатских промена и природних непогода. У ову групу спадају производи осигурања који пружају финансијску заштиту за материјална добра изложена утицајима природних непогода и климатских ризика. Иновативна решења подразумевају увођење микроосигурања и индексног осигурања као ефикасних механизма управљања редукације, утицаја ризика и постизања финансијске инклузије.
- Трећа категорија „зеленог” осигурања представља спровођење финансијске заштите уз промотивне активности одрживог развоја и подстицаје за прелазак на економије са нултом или смањеном емисијом гасова са ефектом стаклене баште, као и што економичнијег коришћења природних ресурса. У ову групу спадају специфични производи попут осигурања ризика инвестирања у обновљиве изворе енергије, осигурање ризика геотермалне експлоатације, осигурање гаранције за перформансе соларних панела и ветроагрегата, осигурање технологије за везивање и складиштења угљеника, осигурање зелених зграда, енергетске ефикасности или штедне енергије, хибридних и електричних возила “pay-as-you-drive” систем односно осигурање засновано на коришћењу возила и др. Осим увођењем иновативних производа на тржиште, индустрија осигурања као значајан институционални инвеститор се може подржати и инвестирањем у обновљиве изворе енергије, одрживу пољопривреду и шумарство, здравствену заштиту, управљање отпадом, инклузивно финансирање, одрживо управљање водама и инфраструктуру отпорну на утицаје природних непогода и климатских ризика. [3]

4. МОГУЋНОСТИ ЗА ШИРЕЊЕ ПОНУДЕ ОДРЖИВИХ ПРОИЗВОДА ОСИГУРАЊА

Зелена осигурања или одрживи производи осигурања који нуде осигуравајућа покрића за одрживе производе омогућавају еколошку, социјалну или економску корист и истовремено чувају јавно здравље и животну средину током читавог свог циклуса постојања, од начина вађења сировина до коначног одлагања. Тако су одрживи производи осигурања - зелене полисе које покривају дизајнирање, производњу и употребу одрживих производа или одговорност повезану са њиховом употребом.

Зелене полисе покривају штету која се наноси природи као последица одлуке или неодлучности руководиоца. Ту спадају полисе чије карактеристике промовишу и подстичу одрживо или зелено понашање. Како би подстакли компаније и појединце да буду еколошки савесни, осигуравачи дају бројне попусте за „озелењавање“- промену начина пословања и живота и усвајање праксе која штити планету.

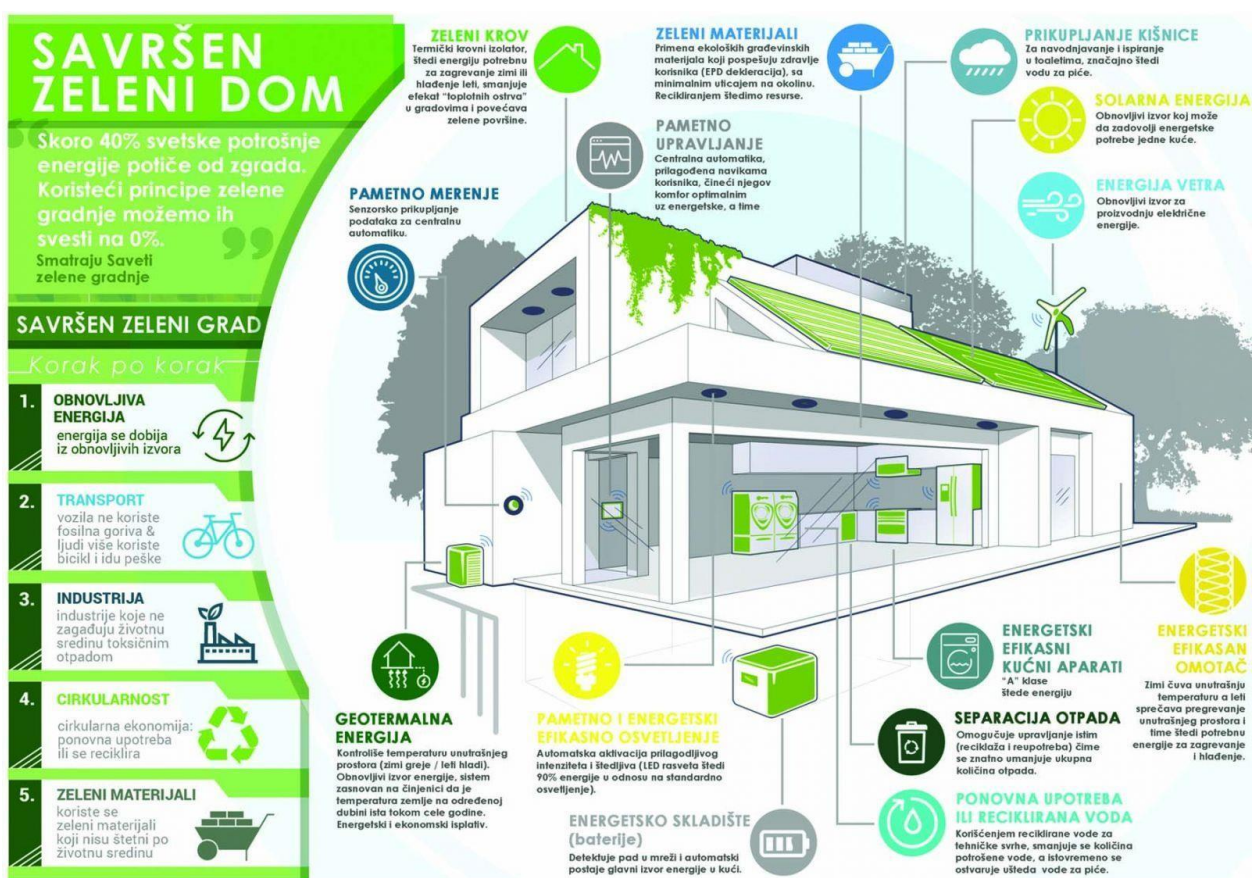
Тако се у многим земљама где су доступна возила које не користе фосилна горива-полисе осигурања ниже; а посебни услови важе за хибридна возила (чамце, јахте) које имају комбиновану могућност вожње и на бензин и на струју. Власници обичних аутомобила који имају еколошку савест могу да набаве полису која покрива тоталну штету под условом да је заменско возило хибридно возило. Најповољније су полисе за аутомобиле који користе гориво добијено из алтернативних извора, попут биодизела и струје. У последње време развијају се ауто-полисе за које се премија плаћа на основу пређене километраже-осигуравач уграђује у ауто мерач пређених километара, и за сваки километар мање снижава цену полисе. Тако се истовремено штеди новац клијента, и утиче на смањење саобраћајних гужви и загађење ваздуха.

Када је у питању осигурање имовине, било да се ради о породичним кућама, индустријским објектима или читавим насељима-многе компаније дају премијум попусте за осигурање оних објеката који имају LEED сертификат. (Leadership in Energy & Environmental Design) То значи да су током градње коришћени одрживи грађевински материјали са мање

КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

38. Конференција одржавалаца Србије и 1. Конференције напредне технологије у функцији развоја привреде, Врњачка Бања, 01.06. – 03.06. 2022. године

отпада, да је ефикасније коришћена вода, да објекат има боље енергетске перформансе, да је смањен утицај на екосистем. Савршена зелена зграда приказана је на слици бр.2.

Слика бр.2:Корица Д.: Зелена градња нема алтернативе

[доступно на:<https://www.kucastil.rs/arhitektura/dragana-korica-zelena-gradnja-nema-alternativu>, датум приступа .]

Милиони људи широм света живе и раде у зградама које имају LEED сертификат, а разлог је једноставан-већа продуктивност, комфор, срећа и здравље закупца. Уштеде у свим сегментима су значајне 1,2 милијарде долара у уштеди енергије, 149.5 милиона долара у уштеди воде, 715,3 милиона долара у уштеди на одржавању и 54,2 милиона долара у уштеди отпада. Овакву прилику имаће и сви будући закупци нове пословне куле Skyline AFI tower чија је изградња започела у новембру у Улици кнеза Милоша у Београду. AFI Europe, испунио је све неопходне услове да би се објекат квалификовао за LEED GOLD сертификат.

Власници кућа могу од осигуравача добити јефтинију полису ако имају водоводни систем са малим протоком воде, изолацију која смањује хлађење куће и потрошњу грејања, материјале без токсина који ослобађају штетне хемикалије у ваздух-јер се тако штити здравље станара. Погодности за власнке „обичних кућа“ је да уз малу доплату полисе добију покриће за обнову у складу са еколошким принципима, а уколико дође до уништења од одштете ће моћи да направе нови, еколошки објекат.

Кад је о полисама за предузећа реч, за попусте се посебно добро котирају она која у својим пословним политикама имају уграђен модел одрживог пословања, али и она која планирају да га уведу. Постоје полисе које у случају штете обезбеђују „еколошку замену“-од увођења енергетски ефикасне електричне опреме и унутрашње расвете, преко штедљивог водовода до нетоксичних фарби и тепиха са смањеним мирисом, јер у одрживо пословање спадају и услови за живот унутар објекта и утицај материјала на људско здравље. [4]

КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

38. Конференција одржавалаца Србије и 1. Конференција напредне технологије у функцији развоја привреде, Врњачка Бања, 01.06. – 03.06. 2022. године

У случају тоталне штете, осигурање може платити и инжењере-стручњаке који би пројектовали нови, еколошки ситем грејања, вентилације, климатизације, а могу бити надокнађени и трошкови поновне сертификације зеленог крова или губитка насталих услед оштећења алтернативних извора енергије.

Управо је зато важно да сви разумеју да зелена градња пружа, не само здраво окружење за рад, већ на дуге стазе отвара могућност индустрији осигурања да проширује своју понуду зелених производа и услове за постизање одрживог развоја и зелене економије у глобалу.

5. ПРИМЕР ДОБРЕ ПРАКСЕ: НОВО ДРВО ЗА СВАКУ ПОЛИСУ

„За сваку продату полису садимо по једно дрво“-мото је британске осигуравајуће компаније „Naturesave“ која 10% годишњег прихода од продаје путног и осигурања имовине физичких лица издваја у „The Naturesave Trust“, хуманитарну организацију која је досад већ доделила око 750 хиљдља фунти пројектима заштите животне средине широм Британије. Ова компанија нуди бесплатну процену еколошких перформанси, а за власнике предузећа процену утицаја пословања на околину, што обухвата процену енергетске ефикасности, савете о минимизовању отпада, правилном

коришћењу водоводне инфраструктуре, као и информације о најновијим законима животне средине. Осим што указује другима на могућности „уштеде“ природних ресурса, у овој компанији су изbacили потрошњу фосилних горива и свој утицај на планету свели на минимум. Већина пословних путовања запослених се одвија возом, а путовања авионом се и не разматра као могућност.

Пословна политика ове компаније је да чак и за добављаче радије бирају еколошки одговорне компаније. Примера ради њихову веб страницу одржава компанија GreenNet, чији се сервери напајају из обновљивих извора енергије. [5]

6. ЗАКЉУЧАК

Питање очувања природе и живота на Земљи тиче свих нас и зависи од поступака целокупне људске заједнице; ово питање се показало као једна од најважнијих дилема модерног друштва. Очување ресурса, уз развијање алтернативних извора енергије, чистоћа ваздуха и воде, стабилна атмосфера и клима, као и могућност производње здраве хране морају да буду обезбеђени, колико год је то могуће. То не представља само обавезу према будућим генерацијама, већ и обавезу према нама самима, према целокупном човечанству, уколико желимо да оно опстане. Осигуравајуће компаније су свој допринос очувању планете пружиле постизањем одрживог развоја путем димензија ризика, приступа и инвестирања.

Концепт одрживог развоја утиче на префолмулисање индустрије осигурања у правцу пружања нових одрживих производа осигурања, којима се осим промене у климатским условима ставља акценат на ограничене ресурсе и нестабилност у временским обрасцима, указујући на потребу за одрживим понашањем. У том концепту је препознат значајан потенцијал индустрије осигурања у решавању изазова одрживог развоја. Потенцијал индустрије осигурања огледа се у увођењу иновативних решења на тржиште, као и у улози значајног институционалног инвеститора. Активности индустрије осигурања усмерене су ка ублажавању климатских промена и промовисању одрживости односно зеленог понашања које би могле дати значајан допринос у борби против климатских промена.

Очекивани резултати на побољшању осигурања у различитим сегментима друштва, са нагласком на зелено осигурање су повећање економске, еколошке и опште сигурности

КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

38. Конференција одржавалаца Србије и 1. Конференције напредне технологије у функцији развоја привреде, Врњачка Бања, 01.06. – 03.06. 2022. године

популације. Битно је истаћи да ове активности подржавају циљеве одрживог развоја и свакако су од значаја за укупан квалитет живота, тежњу благостању и допринос глобалном здрављу.

7. ЛИТЕРАТУРА

- [1] Ciegis, Ramanauskiene & Martinkus: The Concept of Sustainable Development and its Use for Sustainability Scenarios, str.28-37, 2009.
- [2] C. Bene, T. Cannon, M. Davies, A. Newsham, T. Tanner, "Social Protection and Climate Change", OECD publishing, Paris, 2014.
- [3] Tanja Novaković, Marija Jevtić, Tatjana Tamaš, Đorđe Ćosić, Ljiljana Popović, Mirjana Laban Osiguranje kao finansijski instrument održivog razvoja, Zbornik radova 14. Regionalne konferencije.
- [4] <https://www.linkedin.com/pulse/zeleno-osiguranje-trend-u-usponu-lela-sakovic>
- [5] <https://www.svijetosiguranja.eu/ocekuje-se-razvoj-zelenih-polisa/>
- [6] <http://www.globalgoals.org/>
- [7] <https://www.kucastil.rs/arhitektura/dragana-korica-zelena-gradnja-nema-alternativu>